

EL TRIBUT DE LES CENT DONZELLES

El comte Berenguer IV havia promès d'ajudar el rei de Castella per reconquerir la ciutat d'Almeria en poder dels moros. Junt amb el nostre comte, lluitaven també les forces del senyoriu de Gènova, amb les quals tenia feta una entesa per ajudar-se mútuament en les empreses guerrerres que ambdós països portessin a terme. Era ajudat també el de Castella pel rei de Navarra, García Ramírez; però entre tots plegats no tingueren el braó de la nostra gent, que a foc i a sang van prendre la ciutat d'Almeria de mans dels sarraïns, que la van defensar valentament. (El comte Berenguer, com a trofeu de guerra, va arrencar les portes del portal més important de les muralles i se les va emportar a Barcelona per posar-les al portal del segon recinte de muralles, conegut per portal de Santa Eulàlia, que donava al final de l'actual carrer de la Boqueria. Les portes eren una preciosa obra d'art arabesc. Tot el nostre poble acudí atropelladament a veure una obra tan meravellosa i restà bocabadat en contemplar-les tant, que de tant obrir la boca d'èxtasi aquell portal

fou anomenat de la "Boqueria", i perdé el nom que fins aleshores havia portat.

Caiguda la ciutat d'Almeria, els moros fugiren terra endins cap als dominis del rei moro de Granada, que els ajudava ardidament. Els catalans els van empaitar tant com van poder, comandats per l'almirall Galceran de Pinós, seguit del seu tributari del castell de Su, el cavaller Sant Cerní. Un i altre foren tan atrevits que, quan menys s'ho pensaven, es veien rodejats de moros i presos per les forces del rei de Granada, que se'ls emportà a la seva terra i els tancà en una fosca presó. El fet d'armes havia estat un triomf per als catalans; però, dissortadament, dos dels seus capitans més braus havien quedat presoners.

El comte de Barcelona i el rei de Castella feren treballs per obtenir la llibertat dels captius; però el rei de Granada demanava, per al seu rescat, cent cavalls blancs, cent vaques prenyades, cent brocats teixits d'or fi i cent donzelles cristianes. Tot era cosa de molt gran valor. Això no obstant, la part material hauria estat fàcilment reunida; però la part més dura era la de les cent donzelles, que havien de donar llur honra i llibertat per salvar els captius. A la baronia de Pinós hi havia un gran trastorn per la pèrdua del seu senyor, però els vassalls es van reunir i decidiren de donar part de les seves filles; el qui en tenia dues en donaria una; el de quatre, dues, i així reunirien les cent donzelles.

Galceran de Pinós tenia una gran devoció a sant Esteve, patró de la seva baronia, i a ell es dirigí amb fervents oracions demanant-li que vol-

gués fer un miracle i volgués deslliurar-lo d'una presó tan terrible i del seu miserable estat. Sant Esteve acudí a la seva crida i prometé que faria el que pogués per ajudar-lo. El cavaller Sant Cerní li demanà que fes quelcom per salvar-lo a ell també; però el sant li contestà que ell no li era devot, que cerqués l'ajut d'un altre sant del qual fos devot. Els dos presoners van adormir-se amb l'esperança que el sant vetllaria per ells. Quan ja feia molt que dormien, lligats de peus en un cep, van sentir com un suau ventijol que els feria la cara i es van despertar; amb sorpresa es trobaren lliures de tota lligadura i engrillonament, fora del rònc catau que els feia de presó i enmig d'una ampla i riallera platja, prop del trencant de les ones. El sant els havia escoltats i els havia deslliurats tots dos.

No sabien on es trobaven, però van pressentir que no era pas en terra mora, sinó a llur pàtria. Prop de la platja s'endevinava un caminet que menava terra endins; el van seguir en espera de trobar algun poblet o casa de pagès en la qual els poguessin dir on es trobaven. Al cap de poca estona que caminaven van sentir un gran brogit. Passat un revolt, es toparen amb una gran munió de gent, mig plorosa, joves i vells, cavalls, vaques i d'altres que feien via cap a la platja. Els van demanar qui eren i on anaven. Contestaren que eren vassalls del baró Galceran de Pinós, caigut presoner dels moros; que constituïen el rescat que el rei de Granada havia demanat per la seva llibertat. Que, reunit tot, es dirigien cap a la platja de Salou, on havien d'embarcar-se en una galera per ésser portats a Granada i oferts al rei moro

per obtenir la llibertat de llur senyor. Folls de joia, els dos captius es donaren a conèixer; tothom tingué una gran alegria en veure que el rescat no havia de pagar-se. Donzelles i pares s'abraçaren i tots se'n tornaren cap a Tarragona, d'on venien.

Al lloc de la platja on es despertaren els dos captius, que es troba entre Vila-seca i Salou, fou alçada una capelleta dedicada a la Mare de Déu de l'Ombra, patrona dels presoners. Foren concedides als vassalls de Pinós grans franquícies i drets en agraïment a la seva gesta; fou alçada una església molt gran i espaiosa, com a temple de la baronia. Fou dedicat a sant Esteve un preciós altar, encara existent, i pagada una bona part de les despeses que ocasionà la construcció del monestir de Santes Creus, on la família de Pinós era enterrada en un sarcòfag del claustre, que encara es conserva.